

De euthanasiecommissie als schietschijf

Volgens **Wim Distelmans** wenden tegenstanders van euthanasie de assisenzaak over de dood van Tine Nys aan om de euthanasiecommissie aan te vallen.

WIM DISTELMANS

Titularis waardig levenseinde (VUB); voorzitter euthanasiecommissie

Marc Desmet, de voorzitter van de werkgroep ethiek van de federatie palliatieve zorg Vlaanderen (*DS 28 januari*), hekelt het zogenaamde falen van de federale euthanasiecommissie. Ik erger me eraan dat hij de assisenzaak rond Tine Nys misbruikt om nogmaals dat punt te maken. Bovendien speelt hij de man, niet de bal. Hij viseert mij, omdat ik de voorzitter van de commissie ben, en omdat ik de voorzitter ben van Leif, een organisatie die volgens hem 'voor euthanasie is'. Dat vraagt wat toelichting.

Desmet diende jaren geleden een bezwaarschrift in bij de Raad van State om het koninklijk besluit te vernietigen dat de terugbetaling door het Riziv van de Leif-artsen zou regelen. Een van zijn bezwaren was dat van die artsen verwacht werd de wil van de patiënt te respecteren. Bovendien is Leif niet 'voor' euthanasie, maar beschouwt Leif euthanasie als een keuze die evenwaardig is aan andere mogelijkheden voor het levenseinde en palliatieve zorg. De goed geïnformeerde patiënt moet zelf kiezen.

Uiteraard heb ik geen enkel bezwaar tegen een evaluatie van de werking van de euthanasiewet en de euthanasiecommissie. Maar niet op basis van de zogezegde tekortkomingen die Desmet suggereert.

Voorwaarden afvinken

De commissie bevat zowel voor- als tegenstanders van euthanasie

De wetgever heeft de euthanasiecommissie opgericht als buffer tussen het werkveld (de artsen) en het gerecht. Aan de hand van het registratiedocument, dat de arts opstelt na de euthanasie, evalueert de commissie of de grondvoorwaarden van de wet (wilsbekwame patiënt, vrijwillig, herhaald verzoek, ongeneeslijke aandoening en onbehandelbaar ondraaglijk lijden) en de procedures (verzoek op schrift, bespreking met het verplegend team ...) werden gerespecteerd. Aan de grondvoorwaarden moet altijd voldaan worden, maar de commissie mag de te volgen procedures zelf wat interpreteren voor ze een zaak doorverwijst naar de gerechtelijke instanties. Dat is logisch, anders zou je de evaluatie van het registratiedocument evengoed aan een ambtenaar van het parket kunnen overlaten die de lijst met voorwaarden afvinkt.

De commissie heeft geen politionele bevoegdheid en moet bij twijfel het dossier overmaken aan het parket voor verder onderzoek. Ze is ook niet gemachtigd om de beroepsbekwaamheid van artsen te evalueren. Dat is de taak van de medische faculteiten, de erkenningscommissies en bijscholingen.

Volgens Desmet zou de commissie een signaal geven dat 'steeds meer mogelijk is', en wil ze de wet uitbreiden. Gezien de commissie verplicht pluralistisch is samengesteld – ze bevat zowel voor- als tegenstanders van euthanasie – spreekt ze zich daar nooit over uit, ook niet in haar tweejaarlijkse rapporten.

De commissie heeft in 2014 inderdaad bevestigd dat, wanneer het tijdstip van de euthanasie duidelijk werd afgesproken en de patiënt vlak daarvoor wilsonbekwaam wordt, bijvoorbeeld door een hersenbloeding, de euthanasie mag doorgaan. Het omgekeerde zou onmenselijk zijn. Bovendien staat nergens in de wet dat de patiënt zijn actuele verzoek net voor de uitvoering moet herhalen.

Terminale kwalen

De commissie zou 'polypathologie' hebben geïntroduceerd als reden om euthanasie aan te vragen: meerdere kwalen die, als ze gelijktijdig bestaan, een ongeneeslijke aandoening kunnen veroorzaken. De leden merken alleen op dat dit de op een na belangrijkste reden is – naast ongeneeslijke kanker – waarvoor mensen euthanasie hebben gekregen. Bovendien is in de helft van de gevallen minstens een van de kwalen terminaal, zoals hartfalen, dat op zich al voldoet aan de voorwaarden van de euthanasiewet. Professor Herman Nys (KU Leuven) heeft al diverse keren bevestigd dat polypathologie onder de huidige wet valt.

De arts die in 2017 'een demente parkinsonpatiënte doodde' werd inderdaad niet doorverwezen naar het parket (*DS 26 december 2017*). Uit zijn verhoor bleek dat hij het zelf als palliatieve sedatie beschouwde en hij foutief een registratiedocument naar de commissie had gestuurd. Vanwege die onduidelijkheid pleit ik al jaren voor een verplichte registratie van palliatieve sedatie. Bovendien vereist doorverwijzing naar het parket een tweederdemeerderheid van de commissie. Die was er niet. Desmet verzuimt trouwens de casus te vermelden die wél – unaniem – verwezen werd naar het parket en waarbij de arts buiten vervolging werd gesteld (*DS 27 april 2019*).

Ten slotte pleit hij voor strengere deontologische normen voor de commissieleden, in het bijzonder de voorzitter. De wetgever benadrukte dat er artsen met praktijkervaring in de commissie moeten zitten. Wanneer een registratiedocument geen uitsluitsel geeft over een grondvoorwaarde, worden bij gewone meerderheid de

namen van de betrokken artsen bekendgemaakt. Wanneer daaruit blijkt dat een arts, als lid van de commissie, op de hoogte was van de zaak, moet die zich bij wet verschonen of worden gewraakt tijdens de verdere behandeling.

Ik ben het met één bedenking van Marc Desmet eens: dit proces had niet mogen plaatsvinden. Maar tegenstanders moeten intellectueel eerlijk blijven en mogen niet voortdurend op de euthanasiecommissie schieten om hun weerstand tegen euthanasie te maskeren.